

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efter døgets Lovel efter
Laurits Foss f 1575
udarbejdet af Pæso-
malhistorisk Institut
eller 1932. Funder hos
Henrik Ehrendreich DFOS1962
Gustav Ehrendreich nr 16
og Dorothea Foss nr. 17

16. Gustav Ehrenreich, født 7/11-1728 i Odense, døbt 10/11-1728 i Odense Sct. Hans Garnisons Kirke, død 1813 paa "Lykkenssæde" hos Datteren Adolphine Frederikke Schroll, hvor han boede efter Hustruens Død, begr. 12/7-1813 i Hillerslev. Han blev gift 8/11-1755 i Sønderby Sogn (ifølge Notat ved Hustruens Begravelse 1808 - Kirkebogen i Sønderby beg. først 1767), da han var Skytte paa Frederiksgave, med Dorothea Christine Foss (Voss).

Ifølge Familietraditionen skulde Gustav Ehrenreich være indvandret til Danmark fra Tyskland (Württemberg) med Hardenbergerne og var først Skriver paa Hardenberg Gods (nuværende Krenkerup), hvorefter han senere blev Skovrider paa Reventlowernes Gods Brahetrolleborg paa Fyen. Denne Antagelse støtter sig sjælsynligt paa en Omtale i Værket "Gamle Landevejskroer", hvor Indførslen i Gæstebogen vedrørende Grev Hardenbergs Besøg paa Rønnede Kro er underskrevet Ehrenreich. - Underskriveren heraf kan imidlertid kun være Gustav Ehrenreichs Søn, Justitsraad og Godsinspektør paa Hardenberg i 26 Aar fra 1803 til sin Død 1829; Gottlieb Ehrenreich (født 1/11-1770, død 20/2-1829), idet Gustav Ehrenreich allerede da var afgaaet ved Døden. - Undersøgelser i Godsarkivet paa Krenkerup, hvor gamle Regnskaber og Dokumenter findes tilbage til Midten af det 17. Aarhundrede, viser da ogsaa, at Gustav Ehrenreich paa intet Tidspunkt har været tilknyttet dette Gods. - En anden Version går ud paa, at Slægten Ehrenreich skal være kommet til Danmark sammen med Reventlowerne, hvilket under et Besøg paa Brahetrolleborg i 1920 af Overfartsleder ved D.S.B. A. Ehrenreich, skal være blevet meddelt ham af Grevinde Reventlow, som tillig bekræftede, at Gustav Ehrenreich havde været Skovrider paa Brahetrolleborg.

Disse Formodninger om Gustav Ehrenreichs tyske Oprindelse og mulige Slægtsforbindelse med Amtmanden i Stove i Hannover, Erich Ehrenreich, hvis Datter Elisabeth Ehrenreich i 1631 blev gift med Rektoren i Husum, Magister Gottfried Becker, viser sig saaledes ikke at holde Stik. - Fornavnet Gustav er ej heller tysk, men et udpræget skandinavisk Navn, hvorfor det paa Forhånd vilde være nærliggende at antage, at han var født i Danmark eller Sverige. Ifølge Familietraditionen var hans Navn Hans Gustav Ehrenreich, men han er intet Sted i Kirkebøger eller Arkiver nævnt med Navnet Hans Gustav, men alene Gustav Ehrenreich. - Et Barnebarn hed imidlertid Hans Gustav, nemlig Hans Gustav Ehrenreich, født 28/10-1813 i Gjesing, Søn af Christian Frederik Ehrenreich (Nr. 8), Gartner paa Løvenholm, senere Boelsmand i Gjesing, og Slægten har muligt ment, at ovennævnte Hans Gustav Ehrenreich var opkaldt efter Farfaderen og derved antaget, at denne hed Hans Gustav Ehrenreich.

Gustav Ehrenreich blev, som ovenfor anført, født i Odense og døbt i Sct. Hans Garnisons Kirke, Søn af Rytter ved Oberstløjtnant Gustav Ehrenreich von Pohl's Kompagni i Odense, Jochum Staab (Nr. 32) og Hustru Charlotte Amalie Buller (Nr. 33a), og det anføres ved Daabsindførslen, at "Oberstløjtnant von Pohl lod ved en anden i sit Sted Drengen holde over Daaben. (Se Udskrift af

Daabsindførelsen og isvrigt herom Redegørelse under Nr. 32, Jochum Staab).

Om Gustav Ehrenreichs senere Beskæftigelse og Ophold paa forskellige Godser paa Fyen kan følgende oplyses:

Fra hans Fødsel indtil et Tidspunkt mellem 1735-1740 har han antagelig opholdt sig hos Forældrene i de forskellige Byer, Odense, Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Svendborg og Assens, hvor Gustav Ehrenreich von Pohls Kompagni var stationeret.

Ca. 1740-41, da han var 12-13 Aar gammel, kom han til "Frederiksgave", hvilket fremgaar af hans Vidneudsagn i en Retssag 25/1-1771 for hans daværende Herskab paa "Løgismose" mod nogle "urolige Bønderkarle", hvor han oplyser, at han "for 3-4 Aar siden (ca. 1768) kom til "Løgismose" fra "Frederiksgave", hvor han havde tjent i 27 Aar" (Baag-Vends Herreders Tingbog 1763-1774, Fol. 411, II). Han var altsaa paa Frederiksgave i Sønderby Sogn fra ca. 1740-41 til ca. 1768, formentlig oprindelig som Jægerdreng, senere som Skytte paa dette Gods. - Nærliggende er det at antage, at Oberst Gustav Ehrenreich von Pohl forinden sin Død den 5/7-1742 og paa et Tidspunkt, da hans Kompagni laa i Garnison i Assens nær ved Frederiksgave, og muligt fordi Moderen, Charlotte Amalie Euller, som døde 1743 i Assens, allerede da var syg eller svagelig, har sørget for, at Drengen Gustav Ehrenreich, som han tilsyneladende havde fattet Godhed for, blev anbragt som Jægerdreng paa Frederiksgave, der ejedes af Geheimeraad, Generalløjtnant, Frantz Jochum von Dewitz, hvem von Pohl utvivlsomt har kendt og plejet venskabelig Omgang med, idet de begge var Rytterofficerer og begge deltog i Slaget ved Helsingborg den 10/3-1710, von Pohl som Kornet ved Livgarden til Hest og von Dewitz som Generalmajor. Begge udmærkede sig i dette Slag og von Pohl blev kort efter den 22/3-1710 forfremmet til Løjtnant, formentlig paa Generalmajor von Dewitz Anbefaling. Frantz von Dewitz var Overgeneralen, Christian Ditlev Reventlows højre Haand, og utænkeligt er det ikke, at ogsaa Grevinde Reventlow paa Brahetrolleborg, født Schubart, der var en Niece til von Pohls Kustru, gennem sin Ægtefælle, Christian Ditlev Reventlow, har bidraget til, at Jochum Staabs Søn, Gustav Ehrenreich blev anbragt hos v. Dewitz paa Frederiksgave, hvor han saa opholdt sig indtil kort efter, at von Dewitz i 1764-65 solgte Frederiksgave til Cancelliraad Otte fra Flensborg. Som allerede nævnt, var han ved sin Vielse, 8/11-1755 til Dorothea Christine Foss, Skytte paa Frederiksgave.

Han kom til Løgismose i Haarby Sogn ca. 1768, og han var endnu Skytte paa dette Gods den 25/1-1771, da ovennævnte Retssag fandt Sted. Paa Løgismose findes intet Arkiv fra det 18. Aarhundrede bevaret.

Mellem 1771 og 1773, da Datteren, Adolphine Frederikke Ehrenreich, blev døbt i Vejle Kirke (9. S.p. Trin. 1773), maas han da være kommet fra Løgismose til Vejlegaard, der ejedes af Konferensraad, Kammerherre Michael Fabritius de Tengnagel, hvis Kustru, Adolphine født Leth, havde arvet Godset efter Generalløjtnant Adolph Neubergh. Adolphine Frederikke Ehrenreich er sandsynligvis opkaldt efter Kammerherreinde Fabritius de Tengnagel, som bar hende ved Daaben i Vejle Kirke.

Fra Vejlegaard er han mellem 1776, da Sønnen Mathias blev døbt i Vejle Sogn, og 1781, da Christian Frederik Ehrenreich(Nr.8) blev konfirmeret i Brahetrolleborg, kommet til Brahetrolleborg, først som Skytte, senere som "Planteur" og muligt i en kort Periode som Skovrider

Denne Redegørelse for Gustav Ehrenreich' Færden underbygges yderligere gennem nedenstaaende Oplysninger om Børnenes Fødsel og Daab m.v.:

- 1) Jochum Ehrenreich, blev født 1757 paa Frederiksgave, Sønderby Sogn, og døde 24/9-1811 i Assens, 54 Aar gammel. Han blev gift 18/12-1797 med Enken Karen Marie Johansdatter Møller, der ejede Strandmøllen i Assens efter sin afdøde Mand, Jørgen Mortensen, og Jochum Ehrenreich blev derved selv ejer af Strandmøllen. I Skøde- og Pantebogen 1812(tinglæst 3/7-1812) anføres, at Karen Marie, Enke efter afdøde Jochum Ehrenreich, Strandmøllen, sælger denne til sin Søn, Johan Jørgensen. Hun ejede Strandmøllen efter sin afdøde Mand, samt efter sin afdøde første Mand, Jørgen Mortensen. I Tingbogen findes tillige en fyldig Beretning om den Tildragelse, da hendes anden Søn, hvis Navn var Morten Jørgensen(afskediget Løjtnant), efter et Skænderi skød sin Stødfader, Jochum Ehrenreich og derefter sig selv(26 Aar gl.).

Jochum Ehrenreich blev som den førstefødte opkaldt efter sin Farfader, Jochum Staab. Hans Ægteskab var barnløst, hvorfor Gustav Ehrenreich arvede 4.500 Rdl. efter Sønnen, da han boede som Enkemænd paa Lykkenssæde hos Datteren, Adolphine Frederikke Schroll.

2. Christian Frederik Ehrenreich, blev født 1765 paa Frederiksgave og konfirmeret 1781 i Brahetrolleborg Sogn. Se nærmere Nr. 8. Han fik 8 Børn.
3. Gottlieb Ehrenreich, født 1/11-1770 paa Løgismose, døbt 18/11-1770 i Haarby(Se Udskrift af Kirkebøger), da Gustav Ehrenreich var Skytte paa Løgismose og boede i det nærliggende Nældemose, konfirmeret 1786 i Brahetrolleborg, Skriver ved Grevskabet Brahetrolleborg 1801, Godsinspektør paa Hardenberg fra 1803 til sin Død den 20/2-1829, Justitsraad, gift med Birthe Marie Christophersen, født 1774 død 7/6-1830 paa Hardenberg. 5 Børn.
4. Adolphine Frederikke Ehrenreich, født 1773 paa Vejlegaard, døbt 9. Søndag post Trinitatis 1773 i Vejle Kirke(se Udskrifter), da Gustav Ehrenreich var Skytte her, sandsynligvis opkaldt efter Kammerherreinde Adolphine Fabritius de Tengnagel paa Vejlegaard, der bar hende ved Daaben, død 1/1-1842 paa Lykkenssæde, gift 10/10-1794 i Brahetrolleborg Kirke med Forstander ved det kgl. Hæravlingsinstitut, Henning Schroll, født 1759 paa Frederiksgave, død 17/1-1833 paa Lykkenssæde, Søn af Gartner paa Frederiksgave Johan Georg Schroll(1733-1773) og Chatharina Elisabeth. 8 Børn.

5. Mathias Ehrenreich, født 23/11-1776 paa Vejlegaard, hjemmedøbt 1. Advent Søndag, 1/12-1776, i Vejle Sogn. Barnet døde, inden det blev fremstillet i Kirken og blev begravet 15/12-1776, 3 Uger gammelt.

Om Gustav Ehrenreich har været Skovrider paa Brahetrolleborg har ikke kunnet fastslaaes med Sikkerhed. Noget taler herfor, andet imod denne Antagelse. - Omfattende Undersøgelser paa Landsarkivet i Odense og Undersøgelser paa Arkivet paa Brahetrolleborg giver ingen Oplysninger herom, men den nuværende Skovrider paa Brahetrolleborg, Thorlasius-Ussing, som har beskæftiget sig meget med Skovdistriktets Historie, oplyser, at man ingen personlige Oplysninger har om Gustav Ehrenreich, samt at hans Underskrift ikke findes paa nogen af de siden 1760 bevarede Dokumenter vedrørende Skovene, hvilket ifølge Thorlasius-Ussing tyder paa, at han ikke har været Skovrider paa Brahetrolleborg. Hans Underskrift vilde i saa Fald kunde findes paa ovennævnte Dokumenter. Han er ej heller nævnt i følgende betydende Publikationer vedrørende Skovene der: C. Weismann, "Skove og Skovbrug paa Fyen", E. Koch, "Brahetrolleborg Skovdistrikt 1786-1836" og A. Oppermann (Skovrider paa Brahetrolleborg), "Bidrag til det danske Skovbrugs Historie". I Lokalhistorikeren Niels Rasmussen Søkilde's Arbejder vedrørende Egner omkring Brahetrolleborg bl.a. "Brahetrolleborgegnen og dens Beboere gennem 250 Aar" (1894) omtales Gustav Ehrenreich intet Sted som Skovrider og kun en enkelt Gang som "Den gamle kloge Hr. Gustav" (se Udskrift). - Derimod nævnes det, at Ejendommen "Gjellebred" i Aaret 1809 blev ombygget og kaldet "Ditlevslyst" til Bolig for daværende Skovrider Johan Carl Vincenz Oppermann, som var født i Hannover 1784. Oppermann blev Skovrider paa Brahetrolleborg i Aaret 1806. - Yderligere oplyses i samme Arbejde af Søkilde, at Ejendommen "Nøjsomhed" fra 1806 var Skovriderbolig for Skovrider Thorsen, som 46 Aar gammel døde der den 19/4-1806 og efterfulgtes i Embedet af Oppermann. Tidligere havde Grevskabets Skovridere, Frans Møller fra 1760-1771, og Sønnen, Jonathan Møller, som Faderens Eftermand, fra 1771-1795, haft "Bremerhus" som Skovriderbolig. - Der er saaledes tidmæssigt ikke meget Spille- rum for, at Gustav Ehrenreich kan have været Skovrider paa Godset. I Folketællingen 1801 benævnes han "Planteur". At han tillige er kaldt "Gartner" paa Brahetrolleborg skyldes antagelig en Misforstaaelse af Benævnelsen "Planteur" i ovennævnte Folke- tælling.

Imidlertid tyder andre Oplysninger paa, at Gustav Ehrenreich har været Skovrider paa Brahetrolleborg. Folketællingen ¹⁷⁸⁷ ~~1801~~ benævner ham saaledes som Skovrider, og i Indførslen ved hans Begravelse den 12/7-1813 i Hillerslev benævnes han "forrige Skovrider". I Overensstemmelse hermed har Grevinde Reventlow i 1920 bekræftet, at Gustav Ehrenreich var Skovrider paa Brahetrolleborg. - Nogen forstræmsig Uddannelse har han næppe haft, men paa den Tid var Stillingen som Skytte og Plantør ofte Vejen til Skovriderembedet. Det er derfor nærliggende at antage, at Gustav Ehrenreich har været Skovfoged og Plantør, da han blev for gammel til at være Skytte, og saaledes har ledet det praktiske Arbejde ved Skovene paa Brahetrolleborg. I Kraft af sine mange Aars Erfaring ved Skovene og sin Klogskab har han da muligt i Perioder før

10/2-1769 i Assens, begr. 20/2-1769 i Assens(Datter af Generalmajor Herman Michael v. Schubart, 1668-1743, og Anna Sibylle Schoor, død 1763).

Grevinde Anna Sibylle Reventlow f. v. Schubart(1753-1828) paa Brahetrolleborg var en Niece til Oberst Gustav Ehrenreich von Pohls ovennævnte 4. Hustru idet Greveindens Fader, Oberst Carl Rudolph von Schubart var Oberstinde von Pohls Broder.

Ovennævnte Undersøgelse blev oprindelig foretaget i Forbindelse med Undersøgelser for at fastslaa, om Gustav Ehrenreich kunde være en Søn udenfor Ægteskabet af Oberst von Pohl, men dette har, som nævnt, vist sig ikke at være Tilfældet, og han betænkedes da heller ikke ved Skiftet efter von Pohl i 1742. Ved disse Undersøgelser var Gustav Ehrenreich Daab endnu ikke fundet i Odense Sct. Hans Garnisons Kirkebøger. Det maa imidlertid antages, at Oberst von Pohl har fattet Godhed for Drengen, hvis Fader muligt har været Oberstens Oppasser og en af ham meget værdsat Rytter i Kompagniet. Som tidligere nævnt lod Obersten ved en anden i sit Sted Drengen holde over Daaben, og Drengen fik Navnet Gustav Ehrenreich.

Jochum Staab maa, som nævnt, antages at være født omkring Aarhundredskiftet, ca. 1690-1700, men hans Fødsel og Daab er forgæves søgt i Kirkebøgerne for samtlige Købstæder med omkringliggende Sogne paa Fyen, hvorved de i vedlagte Udskrifter af Kirkebøgerne nævnte Personer med Navnet Staab er fundet. Hans Vielse til Charlotte Amalie Buller er ej heller fundet i Odense, Aabenraa, Sønderborg, Løgumkloster, Tønder, Haderslev, Rendsborg, Itzehoe. Han maa imidlertid være blevet gift før 1726, da Datteren Elisabeth Cathrine blev født (17/4-1726), og muligt i Odense, hvortil Kompagniet kom 1722, men i saa Fald er Vielsen glemt indført i Kirkebøgerne. Ligeledes kan Vielsen være glemt indført i de ovennævnte Byer, hvor Undersøgelse har fundet Sted.

I Haderslev Vor Frue er registreret som født 24/9-1738(se Udskrift) "Christian Staab, sein Kind", som maa være død straks efter Fødselen og derfor ikke døbt, da ingen Faddere anføres i Kirkebogen, som muligt kunde have givet et Fingerpeg om et Slægtskabsforhold til Rytteren Jochum Staab. Denne Christian Staab er sandsynligvis identisk med den Christian Staab der, som det fremgaar af Udskriften af Kirkebogen, begravnes 4/1-1754 fra Odense Sct. Knuds Kirke, og hvis Hustru, Cathrine, begravnes sammesteds 1/11-1762. Ogsaa Kirkebøgerne i Ribe er forgæves undersøgte, og i Kolding Kirkebog for 1743(C 469) findes 12. April 1743 døbt, Anne Margrethe, Cürasser Jacob Stabens Datter, med følgende Faddere: Maren, Glarmester Anders Christensens Kone, Poul Rudolph, Michel Snedkers Kone og Jens Sørensens Kone, hvilken Indførsel ej heller giver noget Fingerpeg om et Slægtskabsforhold til Rytteren.

Jochum Staabs Død eller Begravelse er ej heller fundet i Odense, Assens, Middelfart, eller de øvrige Købstæder med omliggende Sogne paa Fyen, og der findes i Landsarkivet i Odense eller i Hærens Arkiv intet Skifte efter ham. I Hærens Arkiv er ej heller fundet nogen Oplysninger om hans Ægteskaber eller

en ny Skovrider tiltraadte Embedet fungeret som Skovrider paa Brahetrolleborg. Det vides, at han var meget paaskønnet paa Godset og af Grevinden kaldtes "Den gamle Hr. Mustav".

17. Dorothea Christine Foss, født ca. 1732, antagelig i Holsten, død 8/2-1808 paa Brahetrolleborg af Brystsvaghed efter 4 Dages Sygeleje, begr. 14/2-1808 i Brahetrolleborg, 76 Aar gammel.

Ifølge Indførslen i Kirkebogen for Brahetrolleborg ved hendes Begravelse den 14/2-1808 skal hun være født i Neuhausen i Holsten, hvor hendes Forældre var Forpagterfolk, men hendes Daab og Forældrenes Vielse er forgæves søgt i "Neuhaus"(Nyhus) i Bov Sogn(1725-38), der kun omfatter en Skole og 2 større Gaarde, samt i "Neuhaus" i Holsten, der er et adeligt Fideikommisgods med flere Gaarde og Landsbyer og omfattende Sognene Giekau, Selent og Neukirchen. Ligeledes er Kirkebøgerne i Neumünster undersøgte uden at finde hendes Daab eller Forældrenes Vielse eller Begravelse 1690-1768. I Holsten findes eller fandtes ikke tidligere noget Neuhausen, og Oplysningen om, at hun er født i Neuhausen, Holsten, synes saaledes at være urigtig eller kan i hvert Fald ikke paavises ved Undersøgelserne de nævnte Steder. I Folketællingen 1787 kaldes hun Foss. - En Lærer paa Skolen i Brahetrolleborg, Johan Frederik Oest, var født i Neukirchen i Angel den 10/1-1755, hvor hans Fader, Nicolai Oest, var Præst, og utænkeligt var det ikke, om han var kommet til Brahetrolleborg fra hans og muligt Dorothea Christine Foss' Fødeby paa hendes Foranledning og Anbefaling.

Indførslen i Brahetrolleborg Kirkebog 1808 har følgende Indhold: "Dorothea Christine Ehrenreich f. Foss, død 8/2-1808 paa Brahetrolleborg, begr. 14/2, 76 Aar gammel, født i Neuhausen i Holsten, hvor hendes Forældre var Forpagterfolk. 8. November 1755 blev hun gift med hendes efterladte Mand, Gustav Ehrenreich, dengang Skytte paa Frederichsgave. I hendes Ægteskab havde hun født 9 Sønner og 1 Datter, af hvilke 7 Sønner og 1 Datter lever. Efter 4 Døgn Sygeleje døde hun af Brystsvaghed".

Kun de for nævnte 4 Sønners og 1 Datters Daab er fundet i Kirkebøgerne.
